

Hornslöjd

Av Agne Säterberg

Foto Agne Säterberg

Agne Säterberg (Destination Höga Kusten)

Körning

Nordingrå

www.destinationhogakusten.com

Horn och ben är outnyttjade resurser som är mycket billiga råmaterial. Dessa material har på grund av sin styrka och ändamålsenliga utformning används av människor i tusentals år. Redan under stenåldern använde man redskap och prydnadssaker tillverkade av horn och ben.

Det finns olika sorters horn. De vanligaste är slidhornen som kommer ifrån bl.a. kor, getter och får. Dessa är mjuka och blir lätt formbara vid uppvärmning. Brosken som finns inuti hornen går lätt att slå ut när man kokat hornen en stund. Dessa horn går utmärkt att använda som dryckeshorn, kruthorn, hornskedar, blåshorn och skohorn mm.

De horn som är betydligt hårdare är benhornen som kommer från bl.a. älg och ren. Av dessa kan man tillverka en mängd olika föremål, bl.a. knappar, hårnålar, kammar, sylar, spjutspetsar, pilspetsar, brevöppnare, smycken, knivskaft och mycket mer.

Till sist det kanske hårdaste materialet, nämligen ben. Ko, älg, rådjur, får och get kanske är de vanligaste benen vid dagens benslöjd. Fårben används ofta som flöjter, i övrigt så används ben ofta till smycken, nålar, kammar, ringar mm.

I dag är horn bara något som finns kvar i benämningar av olika föremål som ett minne av det material som en gång användes, t.ex. skohorn, kruthorn, dryckeshorn, signalhorn, korvhorn, bläckhorn. Men många andra bruksföremål har också tillverkats, skopor, dihorn, bägare, skedar, gafflar, kammar, tärningar, spelpjäser, jägarhorn, vallhorn, knivskaft mm. Detta material har i dag ersatts av moderna material som plast och aluminium mm.

Hornslöjden är turligt nog på väg tillbaka. Dryckeshorn, hornskedar, knappar, kammar, virknålar och pappersknivar gjorda i horn och ben blir allt vanligare.

Hornen och benen som skall användas som slöjdmaterial köpes av något slakteri eller en jägare. Eftersom boskapsdjur numera i allt större utsträckning avhonas kan det ibland vara svårt att få tag på lämpliga slöjdhorn, och i framtiden kanske det blir omöjligt att få tag på. Däremot ben, älg och renhorn kan man fortfarande få tag på rätt lätt för dessa material kasseras som slaktavfall.

Att jobba i horn är inte alltid det lättaste då det är mycket hårt och svårjobb. Att enbart jobba för hand är mycket tidskrävande. Tamboskapens horn som dock är något lättare att jobba i kräver någon sorts efterbehandling med vax eller olja. Om man inte gör detta kommer ytan att torka ut och tappa sin lyster.

Ett sätt att få fram olika färgnyanser i horn på ett naturligt sätt är att solbleka dem ute, eller att gräva ner dem i marken, och då helst i myrmark.